

Not 32

Högsta förvaltningsdomstolen meddelade den 21 september 2021 följande beslut (mål nr 5418-21).

Bakgrund

1. Ordföranden i Social- och omsorgsnämnden i Linköpings kommun beslutade att omhänderta B med stöd av 6 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Förvaltningsrätten i Linköping upphävde omhändertagandet.

2. Efter överklagande av förvaltningsrättens dom beslutade Kammarrätten i Jönköping att upphäva domen och fastställa nämndens beslut.

3. I överklagandet, som är utformat och undertecknat av en enhets- samordnare vid Social- och omsorgsförvaltningen, anges att Social- och omsorgsnämnden överklagar förvaltningsrättens dom.

4. Det finns ingen handling eller annan dokumentation som visar att Social- och omsorgsnämnden har beslutat att överklaga domen.

Yrkanden m.m.

5. A yrkar att det omedelbara omhändertagandet av B ska upphävas. Hon anför att hon inte har fått ta del av nämndens överklagande till kammar- rätten och inte getts tillfälle att bemöta uppgifterna i överklagandet.

Skälen för avgörandet*Rättslig reglering m.m.*

6. Av 6 § LVU framgår att socialnämnden under vissa förutsättningar får besluta att den som är under 20 år omedelbart ska omhändertas. Om socialnämndens beslut om omhändertagande inte kan avvaktas, får nämndens ordförande eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat besluta om omhändertagande.

7. Enligt 10 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) gäller för en socialnämnd vad som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen (2017:725). I 10 kap. 4 § socialtjänstlagen föreskrivs att i ärenden som rör bl.a. 6 § LVU får uppdrag att besluta på socialnämndens vägnar endast ges åt en särskild avdelning som består av ledamöter eller ersättare i nämnden.

8. I 6 kap. 37 § kommunallagen stadgas att en nämnd får delegera beslutanderätten i ett visst ärende eller viss grupp av ärenden. Enligt 38 § får beslutanderätten inte delegeras när det gäller ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

9. Beslut att överklaga förvaltningsdomstols avgörande i fråga om omedel- bart omhändertagande enligt LVU är beslut som rör myndighetsutövning och som är av större vikt (jfr HFD 2016 ref. 74). Kommunallagen medger inte att beslutanderätten i sådana fall delegeras till en tjänsteman (jfr RÅ 83 2:108 och RÅ 1994 ref. 67).

10. Överklagandet till kammarrätten förefaller ha beslutats av en tjänsteman vid Social- och omsorgsförvaltningen. Det kan följaktligen inte utan vidare åtgärder läggas till grund för prövning i sak. Redan av denna anledning ska kammarrättens beslut undanröjas och målet återförvisas till kammarrätten för förnyad handläggning.

11. Enligt 5 § lagen (1996:1620) om offentligt biträde jämförd med 27 § första stycket rättshjälpslagen (1996:1619) har ett biträde rätt till skälig ersättning för arbete, tidsspilla och utlägg som uppdraget har krävt. Ersättningen för arbete ska bestämmas med utgångspunkt i den tidsåtgång som är rimlig med hänsyn till uppdragets art och omfattning och med tillämpning av den timkostnadsnorm som regeringen fastställer.

12. S.M. har begärt ersättning för 4,75 timmars arbete i Högsta förvaltningsdomstolen i detta mål och i mål nr 5419-21. S.M., som redan varit insatt i målen, får anses skäligen tillgodosedd med en ersättning motsvarande tre timmar.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen meddelar prövningstillstånd.

Högsta förvaltningsdomstolen undanröjer det överklagade beslutet och återförvisar målet till kammarrätten för förnyad handläggning.

Högsta förvaltningsdomstolen bestämmer att ersättning ska betalas till S.M. som offentligt biträde med 5 344 kr (inklusive mervärdesskatt) för arbete. Ersättningen avser även arbete i mål nr 5419-21.

I avgörandet deltog justitieråden *Jäderblom, Svahn Starrsjö, von Essen* och *Jönsson*. Föredragande var justitiesekreteraren Anna Ekman.

Förvaltningsrätten i Linköping (2021-09-06, Danielsson):

Om det är sannolikt att den unge behöver beredas vård med stöd av LVU och rättsens beslut om vård inte kan avvaktas med hänsyn till risken för den unges hälsa och utveckling eller att den fortsatta utredningen allvarligt kan försvåras eller vidare åtgärder hindras, får socialnämnden, dess ordförande eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat besluta att den som är under 20 år omedelbart ska omhändertas (6 § LVU).

Den som är under 18 år ska beredas vård enligt LVU, om någon av de situationer som anges i 2 eller 3 § föreligger och det kan antas att behövlig vård inte kan ges den unge med samtycke av den eller dem som har vårdnaden om honom eller henne. Vid beslut enligt LVU ska vad som är bäst för den unge vara avgörande (1 § LVU). Vård ska beslutas om det på grund av fysisk eller psykisk misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas (2 § LVU).

Ett omedelbart omhändertagande är en tillfällig åtgärd och en preliminär bedömning av om LVU är tillämplig måste göras. Det ligger i

sakens natur att ett fullständigt beslutsunderlag ofta saknas i situationer där ett omedelbart omhändertagande blir aktuellt.

Nämnden har, utifrån den knapphändiga utredning som nämnden presenterat i målet, grundat sitt beslut på att modern inte kan tillgodose den unges skyddsbehov då hon på sociala medier röjt deras skyddade boende. Modern har lämnat en förklaring till det inträffade som inte har bestritts av nämnden. Förvaltningsrätten har därmed att utgå från att det är fråga om en händelse där modern inte avsiktligt utsatt den unge för fara. Förvaltningsrätten ifrågasätter inte att det föreligger en konkret hotbild mot modern och den unge. Däremot finner förvaltningsrätten att denna yttre hotbild i sig inte medför att det är sannolikt att det föreligger ett vårdbehov i den mening som avses i 2 § LVU. Med bl.a. beaktande av vad modern har anfört anser inte heller förvaltningsrätten att den utredning som nämnden har presenterat ger tillräckligt stöd för att det är sannolikt att den unge till följd av omsorgsbrister hänförliga till moderns agerande behöver beredas vård med stöd av LVU. Utredningen ger inte heller i övrigt stöd för att den unge av andra skäl ska beredas vård enligt LVU. Det underställda beslutet ska därför upphävas.

– Förvaltningsrätten upphäver beslutet om omedelbart omhändertagande av B. Beslutet gäller omedelbart.

Kammarrätten i Jönköping (2021-09-07, Holmén, Hallbäck och Linderöth):

Ett beslut om omedelbart omhändertagande enligt LVU föranleds bl.a. av en preliminär bedömning av om kriterierna för vård med stöd av lagen är uppfyllda. Utifrån vid tillfället kända uppgifter ska det framstå som sannolikt att den unge behöver ges vård med stöd av LVU. Ett fullständigt beslutsunderlag saknas ofta i situationer där ett omedelbart omhändertagande blir aktuellt. Av denna anledning och med hänsyn till skyddsaspekten måste ibland en tämligen hög grad av osäkerhet accepteras.

Kammarrätten anser att den utredning som nu finns i målet är tillräcklig för att det ska framstå som sannolikt att den unge behöver beredas vård med stöd av 2 § LVU. Rättens beslut om vård kan inte heller avvaktas med hänsyn till risken för den unges hälsa och utveckling. Nämndens överklagande ska därför bifallas.

– Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens dom och fastställer Social- och omsorgsnämnden i Linköpings kommuns beslut att med stöd av 1 och 2 §§ LVU omedelbart omhänderta B.